

การศึกษาเชิงเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภู โดยรถอีแต๊ก ระหว่างชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิต จังหวัดเลย

The Comparative Study of the Management Effectiveness of Mountain Tourism by
E-tag Car Between Phupapox Conservative Tourism Club and Phuborbit Tourism
Promotion Club, Loei Province

สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ¹

Sompong Dullayaanukij¹

Corresponding author's E-mail: sompongdull@yahoo.com

(Received: June 11, 2020; Revised: December 19, 2020; Accepted: January 12, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กและเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กระหว่างชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิต โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มกรรมการชมรมทั้ง 2 ชมรม จำนวน 10 คน ประธานชมรม จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้บริหารในท้องถิ่น จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยว จะเปรียบเทียบโดยใช้ตัวแปร 8 ตัว ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพทางการจัดการท่องเที่ยว 2) ประสบการณ์ของผู้นำ 3) กฎระเบียบและการบริหารจัดการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 6) ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู 7) สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ และ 8) การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว และเพิ่มกลุ่มนักท่องเที่ยวอีก 30 คน เพื่อให้มีข้อมูลเชิงปริมาณเพิ่มขึ้นสำหรับการเปรียบเทียบตัวแปรที่ 5-7 ข้างต้น ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่โดยใช้แบบสอบถาม 1 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการเปรียบเทียบตัวแปรที่สามารถคำนวณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่ามัธยฐานเลขคณิต และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถคำนวณได้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลมีความเหมือนหรือต่างกัน ผลการศึกษา มีดังนี้

การจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก พบว่า 1) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2557 เพื่อแก้ปัญหาชาวบ้านทำไร่เลื่อนลอยในเขตป่าสงวน สมาชิกและกรรมการชมรมทุกคนเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านผาหวาย ตำบลปวนพูน อำเภอนากลาง จังหวัดเลย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานชมรม ฤดูกาลท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถจอดรอให้บริการประมาณวันละ 50 คัน โดยทั่วไปประมาณวันละ 10 คัน เก็บค่าโดยสารสำหรับผู้ใหญ่คนละ 60 บาท เด็กคนละ 30 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรเข้าชมรม ร้อยละ 20 และร้อยละ 80 จัดสรรให้กลุ่มผู้ขับรถ นักท่องเที่ยวสามารถโดยสารรถอีแต๊กเข้าถึงจุดชมวิว โดยไม่ต้องเดินขึ้นทางสูงชันอีก ได้ 3 จุด จากทั้งหมด 4 จุด 2) ชมรมส่งเสริม

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturer, Community Development Program , Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

การท่องเที่ยวภูบ่อบิด ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยเกิดจากความคิดริเริ่มของนายอำเภอเมืองเลย และผู้นำชุมชนในตำบลชัยพฤกษ์ สมาชิกและกรรมการชมรมครอบครัวที่อาศัยอยู่ในตำบลชัยพฤกษ์ ซึ่งมี 11 หมู่บ้าน ประธานชมรมเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ ปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 4 คัน ฤดูกาลท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถอีแต๊กจอดรอให้บริการวันละ 3 คัน และโดยทั่วไปวันละ 1 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คนละ 40 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรให้ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นชมรมที่ให้การสนับสนุนกลุ่มรถอีแต๊ก โดยไม่ได้จัดสรรให้ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด และจัดสรรให้ผู้ขับรถแต่ละคน ร้อยละ 70 เมื่อนักท่องเที่ยวโดยสารรถอีแต๊กแล้วจะต้องเดินขึ้นบันไดที่สูงชันอีกประมาณ 120 เมตร จึงจะถึงจุดชมวิวกุดแรก

การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก พบว่า 1) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะมีประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก มากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด 2) ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะมีกฎระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภูและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด 3) ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิดมีประสบการณ์ของผู้นำมากกว่าชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ 4) สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถของทั้งสองชมรมมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน คือ ชุมชนต้องสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดการควรรับผิดชอบหลักขนาดเล็กของผู้ที่มีความมุ่งมั่น และการจัดตั้งป่าชุมชน

คำสำคัญ: การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ ประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภู รถอีแต๊ก

Abstract

The purposes of this research were to study the management of mountain tourism by E-Tag car and compare the management effectiveness of mountain tourism by E-Tag car between Phupapox Conservative Tourism Club and Phuborbit Tourism Promotian Club. By using both qualitative and quantitative methodology. In the study of the mountain tourism management will use qualitative methodology. The samples had three groups: the committees of both clubs 10 persons, the chairmans of both clubs 2 persons and the local administrators of both areas 8 persons, and were selected by purposive sampling. Three sets of questionnaires and Focus Group conference were developed for collecting the data. Using content analysis for analyzing the data. In the study of comparing the mountain tourism management effectiveness will compare with 8 variables: management effectiveness, the leader experiences, the rules and management, the stakeholders participation, the tourist services center, the beauty of tourist attraction and the route to mountain, the state of E-tag cars and the drivers, and the inner burst. By using both qualitative and quantitative methodology. The samples had four groups, three groups were the same as had mentioned above and one more group was the tourist group 30 persons, in order to get more data for comparing the variables had mentioned above, which were selected by purposive sampling and used questionnaires for collecting the data. For analyzing the quantitative data will use

descriptive statistics such as frequency, percentage and arithmetic mean for comparing the data and use content analysis for comparing the qualitative data. The finding were as follows.

The management of mountain tourism by E-tag car: 1) Phupapox Conservative Tourism Club had established in B.E.2557 for the purpose of solving the problems of mobile plantation in conserved forest by villagers. All the members and committees of the club were the villagers of Pha Vai village, Puan Phu subdistrict, Nong Hin district, Loei province. The village Headman was the chairman of the club. In the end of year which was the high season there were 50 E-Tag cars standby per day and 10 E-Tag cars per day in the ordinary day. The fare for adult was 60 baht each and 30 baht each for child. The incomes from the fares of every day were allocated 20 % to the club and 80 % to the drivers. The tourists could approach to 3 of 4 view point by E-Tag cars without any steep walking; 2) The Phuborbit Tourism Promotion Club had established in B.E.2558. Initiated by the Muang Loei district-chief officer and the community leaders of chiyaphruek subdistrict. The members and committees of the club include inhabitants of 11 villages in Chaiyaphruek subdistrict. The chairman of the club was the chairman of Chaiyaphruek Subdistrict Community Organization Council. At present the club has 4 E-Tag cars ready for used. In the end of year which was the high season there were 3 E-Tag cars standby per day and 1 E-Tag car per day in the ordinary day. The fare was 40 baht each for both adult and child. The incomes from the fares were allocated 70 % to the driver and 30 % to the subdistrict headman and village headman of chiyaphruek subdistrict club which supported Phuborbit E-Tag Car group, no any income was allocated to Phuborbit Tourism Promotion Club. After rided the E-Tag Cars, for reaching the first view point the tourists had to walk along the steep stairway about 120 meters

The comparison of the management effectiveness of mountain tourism by E-Tag car: 1) the Phupapox Conservative Tourism Club had more management effectiveness than the Phuborbit Tourism Promotion Club; 2) the rules and management, The stakeholders participation, the inner burst, the beauty of tourist attraction and the route to mountain, and the tourist services center of the Phupapox Conservative Tourism Club were better than those of the Phuborbit Tourism Promotion Club. So the findings were consistent with the hypotheses; 3) the leaders of the Phuborbit Tourism Promotion Club had more experience than the leaders of the Phupapox Conservative Tourism Club. The finding was not consistent with the hypothesis; and 4) the state of E-Tag cars and the dirvers had no difference between the 2 clubs. The finding was not consistent with the hypothesis.

The suggestions for conservative tourism management by the communities are as follows: the communities had to cooperate with every involved organization, established the small size of the main responsible organization with commitment persons, and established the community forestry.

Keywords: comparative study, mountain tourism management effectiveness, E-tag car

ความเป็นมาของปัญหา

จังหวัดเลย เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีความหลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ดังนั้น เพื่อให้จังหวัดเลยสามารถดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล และบรรลุวิสัยทัศน์ของจังหวัดเลย "เมืองน่าอยู่ เมืองแห่งการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน ภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน" นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย จึงได้กำหนดวาระการขับเคลื่อนจังหวัดเลย (THAILOEI 4.0) รวม 8 ประเด็น เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ Tourism and Sports หมายถึง เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวและการกีฬา โดยจะยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการตลาดและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นมิตรกับคนทั้งมวล เสริมสร้างการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาการเกษตร และศิลปวัฒนธรรมไปสู่การสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยว ให้สามารถสร้างและกระจายรายได้แก่ประชาชน

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้รับความนิยมในจังหวัดเลย คือ การนั่งรถอีแต๊กขึ้นชมทิวทัศน์บนภูซึ่งผู้โดยสารจะได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ขณะนั่งรถไถนาตัดแปลงเป็นรถโดยสารที่เรียกว่ารถอีแต๊ก การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จัดการโดยชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นรวมตัวกันในรูปแบบของชมรม อย่างไรก็ตามแม้การท่องเที่ยวดังกล่าวจะมีความน่าสนใจ แต่เนื่องจากจัดโดยชุมชนท้องถิ่น จึงอาจมีปัญหาคูสมรรถและขาดความสมบูรณ์ในการดูแลนักท่องเที่ยว (จรัส สุวรรณมาลา และ

คณะ, 2551) ดังนั้นหากพิจารณาว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยควรมีบทบาทในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยใช้รถอีแต๊กที่จัดการโดยชุมชนในรูปแบบชมรม จึงเป็นหัวข้อหนึ่งที่นักศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษา 2 ชมรมที่สำคัญคือ 1) ชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2557 ได้ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเพื่อชมความสวยงามบนยอดภูป่าเปาะได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดี โดยมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สะดวกกว้างขวางเพื่อเป็นที่จอดรถของนักท่องเที่ยว เป็นที่ขายบัตรและจัดคิวขึ้นรถอีแต๊ก มีร้านอาหารและสินค้าของฝากแก่นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี (อัครวิทย์ หมื่นกุล, ปัญญา รัตนวัน และศิริศักดิ์ ธรรมรัตติกุล, 2558) ในปี 2557 มีนักท่องเที่ยวประมาณ 100,000 คน มีเงินสะพัดกว่า 3 ล้านบาท มีสมาชิกมาขึ้นทะเบียนรถอีแต๊กประมาณ 72 คัน สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเป็นอย่างมาก ข้อมูลดังกล่าวนี้เป็นสิ่งจูงใจให้องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์มีความสนใจที่จะผลักดันให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกันที่ภูบ่อปิด อันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์, 2558) 2) ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2558 ภายหลังจากการไปศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูป่าเปาะโดยรถอีแต๊ก และเกิดแนวคิดที่ดำเนินการตามในรูปแบบชมรม อย่างไรก็ตามภายหลังการดำเนินงานการท่องเที่ยวขึ้นภูบ่อปิดโดยรถอีแต๊กมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึงปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวยังมีไม่มากทัดเทียมกับการท่องเที่ยวที่ภูป่าเปาะ มีรถอีแต๊กบริการนักท่องเที่ยวเพียงแค่ว่า 4 คัน

หากพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่าทั้ง 2 ชมรม มีประสิทธิภาพที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจการจัดการและสาเหตุที่ทำให้มีประสิทธิภาพที่แตกต่างกันควรที่จะศึกษา

โดยการเปรียบเทียบประเด็นหรือตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องระหว่างทั้ง 2 ชุมชน ดังนี้ ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยว ประสบการณ์ของผู้นำ กฏระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ และการระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ผลการศึกษาคือจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของทั้ง 2 ชุมชน ตลอดจนการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก ของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กระหว่างชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด

สมมติฐานการวิจัย ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่แตกต่างกัน เป็นผลมาจากความแตกต่างในคุณภาพของประสบการณ์ของผู้นำ กฏระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ และการระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ตัวแปรต้น คือ ประสบการณ์ของผู้นำ กฏระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจที่กว้างขวางและลุ่มลึกยิ่งขึ้น (สัมฤทธิ์ การเพ็ง, สรายุทธ กันหลง, ดุษฎีวัฒน์ แก้วอินทร์, 2559) โดยมีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อดังนี้

1. ศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 กลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive samples) ประกอบด้วย 1) ประธานชมรมทั้ง 2 ชุมชม ผู้บริหารในท้องถิ่นตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย ได้แก่ นายอำเภอเมืองเลย กำนันตำบลชัยพฤกษ์ ผู้ใหญ่บ้านโพนสะอาด นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์และผู้บริหารในท้องถิ่นตำบลพานพร้าวหนองหิน ได้แก่ นายอำเภอหนองหิน กำนันตำบลพานพร้าว ผู้ใหญ่บ้านผาหวาย และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพานพร้าว จำนวน 10 คน 2) คณะกรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิดที่ประกอบการรถยนต์นำเที่ยวทุกคน จำนวน 5 คน และ 3) คณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key informant)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด ได้แก่

1.2.1 แบบสอบถามสำหรับประธานชมรม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด 2) ตอนที่ 2 ประสบการณ์ของประธานชมรม เป็นแบบปลายเปิด และ 3) ตอนที่ 3 การ

บริหารจัดการท่องเที่ยว เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

1.2.2 แบบสอบถามสำหรับกรรมการชมรม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด 2) ตอนที่ 2 การจัดการการท่องเที่ยว/กฎระเบียบของชมรม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด 3) ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 4) ตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผล/คุณภาพ/มาตรฐานการบริหารจัดการของชมรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 5) ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก เป็นแบบปลายเปิด

1.2.3 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารในท้องถิ่น ในพื้นที่การท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด และ 2) ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลโดยนักวิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างเขียนตอบในพื้นที่ และการสนทนากลุ่ม (Focus group) คณะกรรมการทั้ง 2 ชมรม ในพื้นที่การท่องเที่ยวภูป่าเปาะและภูบ่อปิด

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถาม โดยใช้ข้อมูลจากคำถามแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด และการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเรียบเรียงเนื้อหาเชิงบรรยายเกี่ยวกับวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก

2. ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

2.1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 1.1 และเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยคัดเลือกจากนักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการโดยสารขึ้นภูจากทั้งภูป่าเปาะ และภูบ่อปิด จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่งได้

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามชุดเดิมทั้ง 3 ชุดกับการศึกษาวิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก และเพิ่มแบบสอบถามชุดที่ 4 คือ แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด 2) ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูป่าเปาะและภูบ่อปิดโดยรถอีแต๊ก โดยเปรียบเทียบด้านศูนย์บริการนักท่องเที่ยวก่อนขึ้นภู ด้านสภาพของรถอีแต๊กและเส้นทางขึ้นภู ด้านผู้ขับรถอีแต๊ก และด้านจุดชมวิวและสภาพธรรมชาติบนภู เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด และ 3) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบปลายเปิด

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลโดยนักวิจัยนำแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวเขียนตอบในพื้นที่

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะต้องมีการเปรียบเทียบข้อมูลตามตัวแปรต้นและตัวแปรตามระหว่าง 2 ชมรม โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแต่ละตัวมาประมวลผลและเปรียบเทียบที่ละตัวแปร โดยข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่ามัธยฐานเลขคณิตได้ ซึ่งเป็นค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ดังนั้นการนำค่าสถิติที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกันนั้น จึงเป็นการเปรียบเทียบเบื้องต้นเท่านั้น ไม่ได้ดำเนินการเปรียบเทียบในลักษณะการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statistics)

ตัวแปรที่สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงปริมาณคือ ตัวแปรตามผลการวิจัยข้อ 2.1, 2.4, 2.5, 2.6 และ 2.7 ส่วนตัวแปรที่มีลักษณะเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้การตีความของผู้วิจัยวิเคราะห์ความแตกต่างในสาระสำคัญของข้อมูลเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบได้แก่ ตัวแปรตามผลการวิจัยข้อ 2.2, 2.3 และ 2.8

ผลการวิจัย

1. วิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก

1.1 กลุ่มรถอีแต๊กภูป่าเปาะเป็นส่วนหนึ่งของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2557 เพื่อแก้ปัญหาชาวบ้านทำไร่เลื่อนลอยในเขตป่าสงวน ดังนั้น จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน สมาชิกและกรรมการชมรมทุกคนเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านผาห้วย ตำบลปวนพุก อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานชมรม มีกฎระเบียบและข้อตกลงของชมรมและกลุ่มรถอีแต๊กใช้ในการบริหารจัดการ กลุ่มรถอีแต๊กปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 71 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งไปและกลับ สำหรับผู้ใหญ่คนละ 60 บาท เด็กคนละ 30 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรเข้าชมรม ร้อยละ 20 และร้อยละ 80 จัดสรรให้กลุ่มผู้ขับรถที่ลงทะเบียนแต่ละวันเฉลี่ยได้เท่ากันทุกคน ในฤดูการท่องเที่ยวจะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถมาจอดรอให้บริการประมาณวันละ 80 คัน ตั้งแต่เวลา 05.00 น. และโดยทั่วไปประมาณวันละ 10 คัน การจัดการให้บริการจะจัดตามลำดับเวลาที่มาลงทะเบียนและหมุนเวียนตามลำดับตลอดทั้งวัน นักท่องเที่ยวสามารถโดยสารรถอีแต๊กเข้าถึงจุดชมวิวดูโดยไม่ต้องเดินขึ้นทางสูงชันอีกได้ 3 จุด จากทั้งหมด 4 จุด แนวทางการพัฒนาในอนาคตคือ การจัดสรรที่ชมวิวดูให้สวยงามมากขึ้น

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และการเพิ่มกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น เครื่องเล่นโหนสลิง

1.2 กลุ่มรถอีแต๊กภูป่าเปาะเป็นส่วนหนึ่งของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูป่าเปาะ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยเกิดจากความคิดริเริ่มของนายอำเภอเมืองเลย ในสมัยนั้น และผู้นำชุมชนในตำบลชัยพฤกษ์ ที่เห็นว่าภูป่าเปาะน่าจะมีเส้นทางท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากทางเดินขึ้นซึ่งมีอยู่แล้ว โดยใช้รถอีแต๊กตามรูปแบบการท่องเที่ยวโดยรถอีแต๊กขึ้นภูป่าเปาะ จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้ให้กับชุมชน สมาชิกและกรรมการชมรมครอบคลุมผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลชัยพฤกษ์ ซึ่งมี 9 หมู่บ้าน ประธานชมรมเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ มีข้อบังคับของชมรมที่ใช้ในการบริหารจัดการ กลุ่มรถอีแต๊กปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 4 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งไปและกลับ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่คนละ 40 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรให้ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นชมรมที่ให้การสนับสนุนกลุ่มรถอีแต๊ก โดยไม่ได้จัดสรรให้ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูป่าเปาะ และจัดสรรให้ผู้ขับแต่ละคนร้อยละ 70 เมื่อนักท่องเที่ยวโดยสารรถอีแต๊กแล้วจะต้องเดินขึ้นบันไดที่สูงชันอีกประมาณ 120 เมตร จึงจะถึงจุดชมวิวดูครั้งแรก ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวจะมีรถอีแต๊กจอดรอให้บริการวันละ 3 คัน ตั้งแต่เวลา 05.30 น. โดยทั่วไปจะมีรถจอดไว้เพียง 1 คัน ปัญหาสำคัญของการบริหารจัดการคือ พื้นที่ภูป่าเปาะอยู่ในเขตวนอุทยาน และมีพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองเลยด้วย แนวทางการพัฒนาในอนาคตคือ การประชุมผู้บริหารระดับอำเภอและจังหวัด เพื่อกำหนดขอบเขตของบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ต้องมีการประชาสัมพันธ์และปรับปรุงภูมิทัศน์ด้านทางขึ้นรถอีแต๊กให้โดดเด่นยิ่งขึ้น

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการ ท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก

2.1 ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก

เมื่อพิจารณาเรื่องจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้รวมจากการท่องเที่ยว ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบอด

2.2 ประสิทธิภาพของผู้นำ

ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบอดมีประสพการณ์ของผู้นำเฉพาะประธานชมรมมากกว่าชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เนื่องจากประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวที่มากกว่าของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ไม่ได้เป็นผลมาจากคุณภาพที่มากกว่าของประสพการณ์ของผู้นำของชมรม

2.3 กฎระเบียบและการบริหารจัดการ

ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะมีกฎระเบียบและการบริหารจัดการชมรมที่ดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบอด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.4 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เมื่อพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญคือ กรรมการชมรมจะพบว่า ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบอด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.5 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีคุณภาพดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบอด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.6 ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภู

ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภูของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีคุณภาพดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบอด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.7 สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถ

สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถของทั้งสองชมรมมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.8 การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม

ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ มีการระเบิดจากข้างในของกลุ่มมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบอด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยคือ ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวที่มากกว่าเป็นผลมาจากคุณภาพที่ดีกว่าของกฎระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องแนวคิดระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน ในเรื่องมาตรฐานกลุ่ม/องค์กรชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดกฎระเบียบและทำกิจกรรมของกลุ่ม คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกมีการทำงานตามบทบาทหน้าที่และมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน การจัดสรรผลประโยชน์มีระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และมีกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นต้น

ผลการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการระเบิดจากข้างในของกลุ่ม เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวที่มากกว่าของชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ เป็นผลมาจากแรงจูงใจในการทำงานของประธานและกรรมการชมรมที่มีลักษณะ

การระเบิดจากข้างในของกลุ่มมากกว่าชมรมส่งเสริม การท่องเที่ยวภูบ่อบิด ทั้งนี้ เนื่องจากภูปาเปาะเคยเป็น ที่ทำกินแบบทำไร่เลื่อนลอยของชาวบ้านผาหวายมาก่อน เมื่อไม่สามารถทำกินบนพื้นที่ป่าสงวนได้ ความจำเป็น ที่ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพโดยการพัฒนาพื้นที่ภูปาเปาะ ให้กลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงมีความสำคัญ ต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านผาหวายอย่างยิ่ง แรงจูงใจ ดังกล่าวจึงเข้าลักษณะการระเบิดจากข้างใน ซึ่งหมายถึง คนในชุมชนมีความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ที่จะพัฒนาการ ท่องเที่ยวขึ้นภูปาเปาะโดยรื้อฟื้นวิถีชีวิตด้วยตัวของตัวเอง ซึ่งจะทำให้งานพัฒนาเรื่องอื่นๆ ประสบความสำเร็จอย่าง แท้จริง (กลุ่มสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์, 2560)

กรณีประสบการณ์ของผู้นำ ไม่เป็นไปตาม สมมติฐานของการวิจัย เนื่องจากแม้ชมรมส่งเสริมการ ท่องเที่ยวภูบ่อบิดจะมีผู้นำที่มีประสบการณ์มากกว่า เช่น เป็นประธานสภาขององค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ ประธานศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ เป็นต้น แต่ชมรมส่งเสริม การท่องเที่ยวภูบ่อบิดก็ไม่ได้มีประสิทธิผลการจัดการ ท่องเที่ยวที่มากกว่าชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปา เปาะ ซึ่งประธานชมรมเป็นเพียงผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น จึงไม่ สอดคล้องกับแนวคิดระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชนใน เรื่องมาตรฐานผู้นำชุมชน ซึ่งได้กล่าวถึงการบริหารตนเอง การบริหารงานและการบริหารสังคม ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะว่ แม้ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด จะมีประสบการณ์มากกว่า แต่ก็ยังเป็นประสบการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆ ของตำบล นอกเหนือจากงาน ท่องเที่ยวชมรม การมีภารกิจมากก็อาจเป็นอุปสรรคต่อ การบริหารจัดการชมรมแตกต่างจากประธานชมรมการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ซึ่งแม้ว่าจะจะเป็นเพียงแค ผู้ใหญ่บ้าน กลับทำให้สามารถทุ่มเทให้กับการบริหาร จัดการชมรมได้อย่างเต็มที่

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรื้อฟื้นวิถีชีวิต ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูปาเปาะ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2557 เพื่อแก้ปัญหาชาวบ้านทำไร่เลื่อนลอยในเขตป่า สงวน สมาชิกและกรรมการชมรมทุกคนเป็นชาวบ้านใน หมู่บ้านผาหวาย ตำบลปวนพ อำเภอนงหิน จังหวัด เลย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานชมรม ฤดูแล้งการท่องเที่ยว จะเป็นช่วงปลายปี จะมีรถจอดรอให้บริการประมาณ วันละ 50 คัน โดยทั่วไปประมาณวันละ 10 คัน เก็บ ค่าโดยสารสำหรับผู้ใหญ่คนละ 60 บาท เด็กคนละ 30 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรเข้าชมรม ร้อยละ 20 และร้อยละ 80 จัดสรรให้กลุ่มผู้ขับรถ นักท่องเที่ยวสามารถโดยสารรถอีแต๊กเข้าถึงจุดชมวิว โดย ไม่ต้องเดินขึ้นทางสูงชันอีก ได้ 3 จุด จากทั้งหมด 4 จุด

การจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูบ่อบิดที่ดำเนินการ โดยกลุ่มรื้อฟื้นวิถีชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของชมรมส่งเสริม การท่องเที่ยวภูบ่อบิด ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยเกิด จากความคิดริเริ่มของนายอำเภอเมืองเลย และผู้นำชุมชน ในตำบลชัยพฤกษ์ สมาชิกและกรรมการชมรมครอบคลุม ผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลชัยพฤกษ์ ซึ่งมี 11 หมู่บ้าน ประธาน ชมรมเป็นประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลชัยพฤกษ์ ปัจจุบันมีรถพร้อมให้บริการ 4 คัน ฤดูแล้งการท่องเที่ยวจะ เป็นช่วงปลายปี จะมีรถอีแต๊กจอดรอให้บริการวันละ 3 คัน และโดยทั่วไปวันละ 1 คัน เก็บค่าโดยสารทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คนละ 40 บาท รายได้จากค่าโดยสารจะจัดสรรให้ ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ ร้อยละ 30 ซึ่งเป็น ชมรมที่ให้การสนับสนุนกลุ่มรื้อฟื้นวิถีชีวิต โดยไม่ได้จัดสรรให้ ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อบิด และจัดสรรให้ผู้ขับรถ แต่ละคน ร้อยละ 70 เมื่อนักท่องเที่ยวโดยสารรถอีแต๊ก แล้วจะต้องเดินขึ้นบันไดที่สูงชันอีกประมาณ 120 เมตร จึงจะถึงจุดชมวิวจุดแรก

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊ก

2.1 ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะมีประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวขึ้นภูโดยรถอีแต๊กมากกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด

2.2 ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะมีกฎระเบียบและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การระเบิดจากข้างในของกลุ่ม ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางขึ้นภูและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ดีกว่าชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิด จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.3 ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูบ่อปิดมีประสบการณ์ของผู้นำมากกว่าชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

2.4 สภาพของรถอีแต๊กและผู้ขับรถของทั้งสองชมรมมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีพื้นที่การท่องเที่ยวที่ไม่ใช้กรรมสิทธิ์ของคนใดคนหนึ่ง โดยอาจเป็นพื้นที่ของหน่วยงานราชการ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ พื้นที่ป่าสงวนหรือวนอุทยาน เป็นต้น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเช่นนี้ จำเป็นต้องสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชน ธุรกิจเอกชน หน่วยงานราชการตลอดจนหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) เป็นต้น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงจะมีประสิทธิผลและยั่งยืน

2. การจัดองค์กรับผิดชอบหลักขนาดเล็กของผู้มีความมุ่งมั่น แม้ว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมักจะต้องมีการประสานงานสร้างความร่วมมือกับฝ่ายต่างๆจำนวนมากดังข้อเสนอแนะข้อที่ 1 แต่การจัดการองค์กรับผิดชอบหลักเพื่อบริหารจัดการพื้นที่การท่องเที่ยวกลับควรพิจารณาสนับสนุนให้เป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กไม่ใหญ่เกินไป กล่าวคือ ไม่ควรมีบุคคลภายนอกพื้นที่เข้าไปเกี่ยวข้องในองค์กรหลักมากเกินไป โดยอาจจะจัดให้หน่วยงานสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในฐานะที่ปรึกษาหรือผู้ให้การสนับสนุน เพื่อให้องค์กรชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่การท่องเที่ยวสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างคล่องตัว

อย่างไรก็ตาม องค์กรขนาดเล็กดังกล่าวจะต้องเป็นการรวมตัวกันของคนในชุมชนที่มีความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของตน จึงจะทำให้งานพัฒนาเรื่องนั้นๆ ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

3. การจัดตั้งป่าชุมชน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีพื้นที่การท่องเที่ยวอยู่ในเขตป่าสงวน ควรพิจารณาจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถจัดตั้งคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และสามารถจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ตามกฎหมายพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). *แนวทางดำเนินงานระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
- กลุ่มสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2560). *วิทยาระบบสังคมไทย*. เลย: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2551). *คู่มือนวัตกรรมท้องถิ่น เรียนรู้ด้วยตนเองกับกรณีศึกษาจริง 250 เรื่อง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมฤทธิ์ การเพ็ง, สราวุธ กั้นหลง และดุสิตวิวัฒน์ แก้วอินทร์. (2559). *การวิจัยแบบผสมวิธี: กระบวนทัศน์การวิจัยในศตวรรษที่ 21*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์. (2558). *สรุปผลการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนภูบ่อบิด เพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ประจำปี 2558*. เลย: องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

อัศววิทย์ หมื่นกุล, ปัญญา รัตนวัน และศิริศักดิ์ดา ธรรมรัศดีกุล. (2558). *ชุดความรู้บทเรียนโครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เครือข่ายชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูป่าเปาะ (องค์กรสวัสดิการชุมชน) บ้านผาหวาย ตำบลปวนพูน อำเภอหนองหินจังหวัดเลย*. เลย: สำนักงานพื้นที่พิเศษเลย (อพท. 5).